

УДК 658

Світлана Хрупович, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ У СВІТОГОСПОДАРСЬКІЙ СИСТЕМІ

Svitlana Khrupovych, Ph.D., Associate Professor

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

INTERNATIONAL LABOR MIGRATION IN THE WORLD ECONOMIC SYSTEM

З моменту становлення України як суверенної держави, ведуться гострі дискусії щодо проблем трудової міграції. Вітчизняні й зарубіжні дослідження привертають увагу до трьох таких проблем. Перша — природа міграції: причини й наслідки, вигоди і втрати для країни. При цьому особливо гостро дискутуються саме вигоди і втрати, і чомусь переважно акцентується увага на втратах країни від трудової міграції її населення. Друга проблема — масштаби української трудової міграції, динаміка та прогнози. Тут гострота дискусії значною мірою зумовлена відсутністю елементарної інформації хоча б про кількість та регіональні характеристики міграційних процесів, не кажучи вже про якісні та професійні оцінки розмірів трудової міграції. Третя проблема — обсяги заробітків українських трудових мігрантів за кордоном та надходження їх в Україну сім'ям, рідним та близьким мігрантів. Це найбільше повито туманом, нема елементарної інформації, що, відповідно, викликає вже не лише дискусії, а й суперечки щодо того, скільки мігранти заробляють і скільки надсилають чи привозять в Україну.

Тому очевидно, що спроба розібратися в цих питаннях та хоч якимось чином знайти обґрунтовані відповіді на них є, на наш погляд, важливим науковим і практичним завданням. І головна проблема – не в обчисленні рівня чи значення показників, які характеризують міграційні процеси в Україні, а в обґрунтованості підходів та методів обчислення параметрів трудової міграції і грошових переказів, що надходять в Україну.

У контексті першої проблеми слід зауважити, що у світовому господарстві у міру зростання глобалізації міжнародної економіки постійно зростають масштаби міграції робочої сили. Міжнародна міграція робочої сили в кінці ХХ на початку ХХІ століття стала важливою складовою глобалізаційних процесів в світовій економіці. Тенденція до відкритості стимулює трудовий потенціал до найбільш ефективного його використання не тільки в рамках національних господарств, а і за його межами. Як і кожний об'єктивний соціально-економічний процес, міжнародна міграція робочої сили має як позитивні так і негативні сторони формуючи, а то і нагромаджуючи таким чином проблеми як в окремих країнах, так і в цілому на міжнародному ринку робочої сили. Тому сьогодні міжнародна трудова міграція є об'єктом підвищеної уваги з боку держав, спеціалізованих міжнародних організацій на предмет регулювання міжнародних міграційних потоків.

Міжнародна міграція робочої сили нині охоплює весь світ, як його розвинуту частину, так і відсталу периферію. До середини 90-х років у світі налічувалось не менше як 30 млн. трудящих, які працюють за межами батьківщини, більш половини з них – вихідці з країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою. Міжнародна міграція робочої сили є однією з об'єктивних підстав становлення цілісної світогосподарської системи. Водночас проблема вільної міграції є найнебезпечнішою для урядів як у політичному, так і в соціальному аспекті.

За оцінками World Migration Report [1], більшість мігрантів проживають в Європі -34%, тоді як у Азії - 28%, в Північній Америці -23%. Експерти Міжнародної організації міграції встановили, що за останні десятиліття кількість країн-реципієнтів збільшилася із 39 до 67, а кількість країн донорів через глобальну політичну кризу та зміну світової системи координат щодо невтручання у системний устрій інших країн, збільшилася з 29 до 55. Змінилися також вектори міграційної політики країн реципієнтів. Так, Італія, Іспанія, Ірландія, Малайзія, Корея, Таїланд, які, зазвичай вважалися такими, звідки люди виїжджають у пошуках кращих і стабільних доходів, сьогодні приймають дедалі більшу кількість трудових та політичних мігрантів на своїй території.

За період 2014-2016 років переважає міграція у Європу із політичних причин, проте, і ці мотиви мають економічну складову. Так, як населення, котре потерпає від наслідків військових дій у світі, більше тяжіє їхати у ті країни, де буде не лише політичний притулок, а і стабільний грошовий дохід та робота. Отож, друга декада 21 століття нам диктує такі фактичні показники трудової міграції - 95 мільйонів осіб, втричі більше, ніж у 90-х роках минулого століття. Зростає пропозиція із країн, у яких сформовані фактори «виштовхування», особливо, для молоді, проте, попит на кваліфікованих працівників відрізняється у різних країнах.

Через дисбаланси у структурних співвідношеннях попиту і пропозиції робочої сили у світі, значна частина трудової міграції відбувається нелегально, тому навіть у розвинених країнах ще існують острівці тіньової економіки, чорного ринку праці, незаконного переміщення осіб, торгівлі людьми та контрабанди.

Період структурних перетворень в Україні супроводжується зниженням рівня життя та збільшенням безробіття і неповної зайнятості. Через недофінансування системи державної підтримки безкоштовної освіти та медичної допомоги, населення змушене самостійно покривати ці витрати. Висока облікова ставка Національного банку створює значні фінансові ризики для осіб, які хочуть створити власний бізнес, тому і частина населення прагне відкрити власну справу за готівкові, а не кредитні гроші - це також є однією із причин трудової міграції. Сьогодні Україна є країною - реципієнтом трудової міграції, проте, вірогідно, що у майбутньому саме наша країна потребуватиме та залучатиме все більшу кількість іммігрантів, так як причиною цьому будуть слугувати несприятливі демографічні обставини, зростання рівня життя та покращення захисту прав людини стосовно іноземців.

Як свідчать соціологічні опитування [2], на думку українців, найкращими країнами для виїзду з метою постійного проживання за кордон є: Німеччина (9,0%), Канада (6,1%), США (5,1%), Росія (2,5%). Більшість осіб, які висловили бажання

емігрувати за кордон 32,2% є кваліфікованими працівниками, а кожний четвертий - спеціаліст із вищою освітою.

2017 рік за прогнозами уряду повинен стати роком економічного зростання. Є надія сподіватися на підвищення рівня життя і на те, що не потрібно буде шукати будь-якої можливості працевлаштуватися за кордоном. Досвід розширення ЄС показує, що в жодній з країн, які приєдналися до Євросоюзу, не спостерігалось масової еміграції. Навпаки, активізація економічного розвитку після вступу до ЄС, сприяла поступовому зменшенню кількості осіб, які виїжджали за кордон, та сприяла поверненню мігрантів додому.

Використана література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.iom.int/world-migration-report-2015>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.iom.org.ua>

УДК 364

Євген Шеленберг – ст. гр. ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

БЕЗУМОВНИЙ БАЗОВИЙ ДОХІД ГРОМАДЯН. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н, доцент Хрупович С.Є.

Yevhen Shelenberh, student

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

BASIC INCOME OF CITIZENS. FOREIGN EXPERIENCE AND PERSPECTIVES OF ITS USE IN UKRAINE

Scientific supervisor: Ph.D., Associate Professor Khrupovych S. Ye.

Невпинний розвиток науки та техніки протягом усієї історії дозволяв полегшувати життя людей, починаючи від перших простих механізмів до сучасних автоматизованих ліній виробництва. Проте, постійно з'являлись і нові труднощі, серед яких безробіття, як наслідок заміни людської праці механічною. Людство постійно бачило в цьому загрозу. Одним з відомих прецедентів є рух луддитів (з кінця XVIII до початку XIX ст.), або так зване поняття луддизму, розгортання якого було викликано розоренням ремісників та робітників внаслідок промислового перевороту [3].

Одним із вирішень цього питання у сьогоденні є застосування такого інструменту як безумовний базовий дохід (як ще називають гарантований базовий дохід, або базовий основний дохід) адже технологічний прогрес невпинно зростає у геометричній прогресії, і даної проблеми не уникнути жодній державі, в тому числі й Україні.

Безумовний дохід – це форма стимулювання економіки та соціальної допомоги громадянам, у межах якої кожен повнолітній громадянин щомісяця отримує фіксовану